

Gál Csaba ny. ezredes:

KATONAI ÉS HADITECHNIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK A NAGYVILÁGBÓL

A SZERZŐRŐL:

Gál Csaba nyugállományú ezredes, katonai szakíró (ORCID: 0000-0003-3881-8054; MTMT: 10087274)

BELARUSZ NUKLEÁRIS ESZKÖZÖKKEL IS SZÁMOL AZ ÚJ KATONAI DOKTRÍNÁJÁBAN

A belarusz kormány új katonai doktrínát dolgoz ki, amely most először számol nukleáris fegyverek alkalmazásával.¹ Az új doktrína tükrözni fogja az ország stratégiai gondolkodásában az elmúlt években bekövetkezett gyors változást, amelynek következtében Moszkva, Minszk szövetségese szorgalmazza e fegyverek Belaruszban történő telepítését. A jelenleg érvényes katonai doktrínát legutóbb 2016-ban frissítették, melyben Szíriára és Ukrajnára hivatkozva kiemelték a hibrid háború kockázatát. Azóta Minszk és a Nyugat kapcsolatai rohamosan romlottak, az amerikai–orosz fegyverzetellenőrzési egyezményeket is felmondták, ami megidézti az atomháború kísértetét. Oroszország ukrajnai inváziójának megkezdése után három nappal a belaruszok szavaztak az új alkotmányról, amely jóváhagyja nukleáris fegyverek elhelyezését belarusz területen. 2023 közepén Oroszország megkezdte a nukleáris robbanófejek telepítését Belaruszban. A Szovjetunió felbomlása után maradt az országban nukleáris fegyver, többek között több tucat RT–2PM Topol (SS–25 Sickle) interkontinentális ballisztikus rakéta, de Minszk végül átadta őket Oroszországnak. Az ENSZ 2023. októberi ülésén Vaszilij Pavlov Belarusz ENSZ-nagykövete megindokolta a fegyverek telepítését, arra hivatkozva, hogy „*a térségben fokozódó katonai-politikai feszültségek*” arra kényszerítik Minszket, hogy erősítse védelmi képességeit. Belarusz nukleáris elrettentő ereje nem lesz önállóan alkalmazható, a rakéták indításához orosz engedélyre van szükség, és így Moszkva alkalmazási doktrínája vonatkozik rá. Az új belarusz katonai doktrínának egyértelműen meg kell határoznia azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén Minszk olyan biztonsági fenyegetést észlel, amely igényelheti a nukleáris eszközök bevetését. Lukasenka elnök egy nyilatkozatában jelezte, hogy „*a nukleáris fegyverek erős elrettentő tényezőt képviselnek. De ezek taktikai nukleáris fegyverek, nem stratégiaiak. Ezért azonnal használni fogjuk őket, ha agresszió indul ellenünk*”. Döntés esetén Belarusz az Oroszországból 2022-től leszállított 9K720 Iskander (SS–26 Stone) rövid hatótávolságú ballisztikus rakétakomplexumokkal mérné a csapásokat, amelyek hagyományos és nukleáris robbanófejekkel szerelt, legalább 500 km hatótávolságú rakétákat is képesek indítani.

¹ Bisaccio 2024.

FRANCIAORSZÁG MÉLYÍTI VÉDELMI KAPCSOLATAIT ÖRMÉNYORSZÁGGAL

Sebastien Lecornu francia védelmi miniszter február 23-án Jerevánban tett első látogatásán felajánlotta, hogy országa több fegyvert ad, és más jellegű katonai segítséget is nyújt Örményországnak, hogy segítse területe megvédésében.² „Az Örményországot érő fenyegetések arra kényszerítenek bennünket, hogy gyorsabban haladjunk előre. Ezért nagyon fontos számunkra, hogy gyorsan reagáljunk, és megtegyük a szükséges lépéseket” – mondta Nikol Pasinjan örmény miniszterelnöknek. Örményország előző este átvette a 2023-ban rendszeresített francia éjjellátó készülékek első tételét. Az örmény haderő hamarosan légvédelmi radarrendszereket és páncélozott szállító harcjárműveket is kap a francia gyártóktól. A francia Thales védelmi csoport Szuren Papikjan örmény védelmi miniszter 2023. októberi párizsi látogatása során szerződést írt alá három Ground Master GM200 típusú radar leszállításáról. A két védelmi miniszter akkor szándéknyilatkozatot írt alá egy másik francia cég által gyártott rövid hatótávolságú föld-levegő osztályú rakéták jövőbeni eladásáról is, emellett a Mistral légvédelmi rendszerek leszállítása is csak idő kérdése. Franciaország kész arra, hogy több nagy hatótávolságú rendszert is eladjon Örményországnak. Lecornu bejelentette azt is, hogy egy légvédelemre szakosodott francia katonai tanácsadó települ Örményországba, hogy segítsen semlegesíteni a „potenciális agresszorok esetleges csapásait”. Az örmény miniszter hangsúlyozta, hogy Jereván az eszközöket kizárólag védelmi célokra szerzi be, és Azerbajdzsánra utalva „látható fenyegetésről” beszélt Örményország területi integritását illetően. Az AFP hírügynökség szerint az örmény fél szállítási szerződést is írt alá a mesterlövészpuskákat gyártó francia PGM céggel, de az ügylet részleteit nem hozták nyilvánosságra. A védelmi együttműködés a francia–örmény kapcsolatok szélesebb körű elmélyítésének a része, és azt a befolyásos franciaországi örmény közösség megléte erősíti. Örményország „olyan partnerekhez fordul, amelyek valóban biztonságot nyújtanak” – mondta Lecornu, amikor arra kérték, hogy kommentálja a Jereván és Moszkva közötti feszültséget.

HOLLANDIA FEJLESZTI HADITENGERÉSZETÉT

A Holland Királyi Haditengerészet az 1990-es évek elején rendszerbe állított négy Walrus-osztályú támadó tengeralattjárójának lecserélésére 2022-ben pályázatot hirdetett.³ A 2024. március 15-én megszületett döntésig három pályázó volt versenyben: a német ThyssenKrupp Marine Systems, a svéd Saab Kockums és a holland Damen közös ajánlata, valamint a francia Naval Group. A meghozott döntés értelmében a francia cég nyerte el az 5,65 milliárd eurós megbízást, melynek keretében a Barracuda-osztályú tengeralattjárójának hagyományos – dízel-elektromos – meghajtású változatait fogja leszállítani a holland haditengerészet négy Walrus-osztályú támadó-tengeralattjárója helyére, amelyek közül az első 2023 októberében már kivonták a hadrendből. Az első két hajót a szerződés aláírását követő 10 éven belül kell átadni. Hollandia jelentős összeget, több mint 11 milliárd eurót szán arra, hogy lecserélje haditengerészetének egyes főbb elemeit. A tengeralattjárókon kívül több mint 20 felszíni hajó építését, illetve beszerzését tervezi a következő évtizedben, többek között a tengeralattjáróihoz olyan expedíciós hajót keres, amely képes működni az ország tengerentúli

² Bedevian 2024.

³ Ruitenbergh 2024.

területein. „A hajók megnövelt csapásmérő erővel és megnövelt műveleti képességekkel rendelkeznek, ezért világszerte bevethetők lesznek különféle típusú küldetésekre” – mondta Onno Eichelsheim, a holland fegyveres erők parancsnoka. A haditengerészet márciusban azt is bejelentette, hogy négy új légvédelmi fregattot rendel meg több mint 3,5 milliárd euróért a Damen és a Thales cégektől. A Védelmi Minisztérium hat partraszállító hajót is szándékozik vásárolni 1–2,5 milliárd euró értékben hat másik hajó cseréjére. A Walrus-osztályú tengeralattjárók az atommeghajtásúakhoz képest sekélyebb és keskenyebb vízi utakon is tudnak működni, ezzel „nemzetközileg is értékelt réskapacitást” biztosítanak. Az őket leváltó hajók elődeikhez hasonlóan viszonylag kicsik lesznek, ugyanakkor hosszabb ideig képesek lesznek otthonuktól távol, önállóan működni. Hollandia azt tervezi, hogy az új tengeralattjárókat Tomahawk támadó robotrepülőgéppel is felszereli a torpedók mellé, valamint azok alkalmasak lesznek különleges műveleti erők bevetésére is, illetve információk gyűjtésére.

TÖRÖKORSZÁG TÁMOGATNI FOGJA A SZOMÁLIAI HADITENGERÉSZET FEJLESZTÉSÉT

Etiópia 2024. január 1-jén szándéknyilatkozatot írt alá a szakadár, önálló államként nemzetközileg nem elismert Szomálifölddel arról, hogy 50 évre bérbe veszi azt a területet, amelyen keresztül kijuthat az Ádeni-öböl partján lévő Berbera kikötőjéhez, és azt kereskedelmi és haditengerészeti célra is használhatja.⁴ Emellett Szomáliföld az etióp légitársaság résztulajdonosa is lehet, valamint Etiópia megfontolja Szomáliföld önálló államként történő elismerését. A szándéknyilatkozat váratlanul ért a térségben érdekeltséggel rendelkező több államot és megrázta Szomáliát, amely kijelentette, hogy kész háborúba kezdeni miatta, mert Szomáliföldet a területe részének tekinti. Szomália 2024. február 21-én bejelentette, hogy védelmi és gazdasági megállapodást kötött Törökországgal, amelynek keretében az segíti haditengerészete fejlesztését, és ezzel megakadályozhatja Etiópia tengerhez jutását. Hamza Abdi Barre szomáliai miniszterelnök történelmi jelentőségűnek tekinti a megállapodást. Annak részleteit nem hozták nyilvánosságra, de Szomália agressziós cselekménynek tekinti az ilyen megállapodást, bár Szomáliföld három évtizede élvezi a *de facto* függetlenséget. Hassan Sheikh Mohamud szomáliai elnök újságíróknak elmondta, hogy az etiópai hadsereg magas rangú tisztjei Szomáliföldön „előkészítik a terepet” a terület anektálásához. A több mint 120 millió lakosával Etiópia a világ tengerparttal nem rendelkező legnépesebb országa. A bejelentett megállapodás értelmében Törökország képzést és felszerelést biztosít a szomáliai haditengerészet számára, hogy jobban meg tudja védeni felségvizeit az olyan fenyegetésektől, mint a terrorizmus, a kalózkodás és a „külföldi beavatkozás”.⁵

ROMÁNIA JELENTŐS VÉDELMI BESZERZÉSEKET TERVEZ

A román kormány azt tervezi, hogy 2023-hoz képest közel 45%-kal megnöveli a 2024-es védelmi költségvetését – amely eléri a 95 milliárd lejt (20,8 milliárd dollárt) –, hogy jelentősebb fegyverbeszerzéseket indíthasson el.⁶ A Nemzetvédelmi Minisztérium illetékesei közölték, hogy a szárazföldi erők számára legalább két jelentős szerződést kell kötni lánctalpas

⁴ Bakonyi 2024.

⁵ Faruk 2024.

⁶ Adamowski 2024.

gyalogsági harcjárművek, illetve önjáró tarackok beszerzésére vonatkozóan. A nyilvánosan elérhető információk szerint Románia maximum 298 új gyalogsági harcjárművet vásárolna mintegy 3,3 milliárd dollár értékben a dél-koreai AS21 Redback, az európai gyártású ASCOD, a német Lynx és a svéd CV90 közül valamelyikből. A tender elbírálása folyamatban van, aláírására várhatóan még 2024-ben sor kerül. A tüzérségi eszközt illetően Bukarest jelenleg 54 db 155 mm-es önjáró tarack beszerzésére vonatkozó ajánlatokat értékel, a kapcsolódó kisegítő járművekkel, felszerelésekkel és lőszerrel mintegy 920 millió dollár értékben. Helyi források szerint jelenleg a német Panzerhaubitze 2000, a dél-koreai K9 Thunder és a török T-155 Firtina van versenyben. A tarackról szóló szerződést „*becslések szerint 2024-ben írják alá*”. Az egyelőre még várat magára, hogy Románia F-35-ös vadászpilóta gépeket vásároljon. A tervbe vett 32 gép becsült ára 6,5 milliárd dollár. Bukarest célja, hogy még 2024-ben aláírjon egy elfogadó levelet, emellett további 16 vadászgép rendelését fontolgatja hosszú távon. Emellett a külföldi partnerektől elvárja, hogy együttműködjenek a román védelmi vállalatokkal, különösen az ellentételezési megállapodások tekintetében. Az elemzők szerint Románia az új katonai költségvetésének mintegy 40%-át beszerzésekre fordítja.

AZ F-35A HIVATALOSAN IS ALKALMASSÁ VÁLT NUKLEÁRIS BOMBA HORDOZÁSÁRA

Russ Goemaere, a fejlesztési program szóvivője március elején hivatalosan bejelentette, hogy az F-35A típusú 5. generációs vadászpilóta gép megszerezte a nukleáris bomba hordozását engedélyező tanúsítványt.⁷ Ez még 2023. október 12-én történt, hónapokkal megelőzve a NATO-szövetségeseknek tett ígéretet, miszerint a folyamat 2024 januárjáig lezárul. Az ezzel kapcsolatos tesztek során kialakították azt a módszert, mellyel egyes F-35A repülőgépeket alkalmassá lehet tenni B61-12 típusú gravitációs nukleáris bomba hordozására, illetve azok célba juttatására. „*Az F-35A a tervezettnél hamarabb megszerezte a nukleáris tanúsítványt, és olyan kritikus képességet biztosított az Amerikai Egyesült Államok és a NATO számára, amely a vártnál korábban támogatja az Amerikai Egyesült Államok kiterjesztett elrettentési kötelezettségvállalásait.*” Jelenleg a B61 bombacsalád mintegy 100 régebbi változata található Belgiumban, Németországban, Olaszországban, Hollandiában és Törökországban, az F-35A azonban csak az újabb, B61-12 változatot hordozhatja, amely felváltja a régebbi modelleket. A tanúsítvány nem vonatkozik a repülőgép testvérváltozataira, a rövid fel- és függőleges leszállású F-35B-re és a repülőgép-hordozóról indítható F-35C-re. A B61-12 változat Európába szállításának ütemezése nem tisztázott, bár egyes sajtóinformációk szerint a bombákat 2022 decemberében kezdték kiszállítani. Az amerikai légierő egyik szóvivője szerint „*a légierő készletében lévő összes F-35A a jövőben várhatóan nukleáris tanúsítvánnyal rendelkező konfigurációban lesz*”. Az F-35A nukleáris képessége a NATO számára kritikus forduloponthoz érkezett az ukrajnai háború elhúzódása és különösen az orosz nukleáris fenyegetés közepette. A B61-12 első gyártóegysége 2021 novemberében indult, a gyártást a 2025-ös pénzügyi év végéig tervezik. A bomba robbanóereje 50 kt alatt van. A program a becslések szerint 9,6 milliárd dollárba fog kerülni az élettartama során, bár ennek nagy részét már elköltötték. A Biden-adminisztráció 2023 őszén bejelentette, hogy kifejlesztik az eszköz új, B61-13 jelű változatát, amelynek kb. 360 kt lesz a robbanóereje, de azt várhatóan nem vadászpilóta gépek hordozzák majd.

⁷ Marrow 2024.

AZ EAGLE II HAMAROSAN HADRENDBE ÁLL

A Boeing vállalat hamarosan leszállítja az F-15 repülőgépcsalád legújabb változatának első, immár harci konfigurációjú, F-15EX Eagle II vadászrepülőgépeit az amerikai légierő számára.⁸ A légierő korábban már kapott hat gépet e típusváltozathból, de azokat tesztelésre konfigurálták, és a tesztelésük jelenleg is tart. A hetes és a nyolcas farokszámú gépek azonban teljesen működőképes harci repülőgépek, azokat a Nemzeti Gárda Portlandben állomásozó egysége kapja. A Pentagon beszerzési tervei az új változatot illetően többször változtak – kezdetben 144, de volt időszak, amikor csak 80 darab megvásárlása volt a cél –, jelenleg 104 darabot terveznek a légierő számára beszerezni. Bár az Eagle II nem rendelkezik az ötödik generációs vadászgépek lopakodó technológiájával, viszont több előnye van velük szemben. Ezek egyike, hogy a szállítható hasznos terhe elérheti a 13 300 kg-ot, ami lehetővé teszi például 12 levegő-levegő osztályú rakéta vagy három légi indítású támadó robotrepülőgép hordozását külső függesztési pontokon, míg a lopakodó technológiát alkalmazó vadászrepülőgépek esetében a fegyverzetet a gép erősen korlátozott belső tereiben kell hordozni. A lopakodó technológia hiányának ellensúlyozására és a túlélőképesség javítására az Eagle II korszerű elektronikai hadviselési rendszert kapott. A Boeing korábban az F-15EX-et javasolta az F-35 ideális támogatójaként, mert elősegítheti annak behatolását az ellenséges légtérbe. A gyártó keresi első tengerentúli ügyfelét az Eagle II-hoz, állítólag Indonéziával és Lengyelországgal tárgyal egy esetleges üzlet megkötéséről, Izrael pedig 25 darab F-15EX vásárlását fontolgatja.

AUSZTRÁLIA JELENTŐSEN NÖVELNÉ HADITENGERÉSZETE KÉPESSÉGEIT

Az Ausztrál Királyi Haditengerészetnek a második világháború vége óta a legnagyobb flottája lesz, ha végrehajtja felszíni hajóinak új, független felülvizsgálatának ajánlásait.⁹ A kormány február 20-án kiadott áttekintése 26 nagyobb hadihajóból álló felszíni flotta létrehozását szorgalmazza, amely jelentősen növelné a jelenleg 11 aktív ilyen hadihajóból álló ausztrál haditengerészet képességeit. A kormány a felülvizsgálat ajánlásai közül egyedül azt nem fogadta el, amely az előregedő Anzac-osztályú fregattok korszerűsítésének folytatását javasolja. Az Egyesült Királysággal és az Amerikai Egyesült Államokkal kötött megállapodás alapján beszerzendő atommeghajtású tengeralattjárói kiegészítéseként a jövőbeni felszíni harci flotta kilenc úgynevezett Tier 1 rombolót és fregattot, 11 kisebb Tier 2 fregattot és hat egyéb hajót tartalmaz majd. A Tier 1-ben a három meglévő Hobart-osztályú, légvédelmi rendeltetésű romboló és hat új Hunter-osztályú tengeralattjáró-elhárító fregatt lesz. A BAE Systems várhatóan kilenc fregattot épít, az elsőt 2034-ben kell hadrendbe állítani. A haditengerészet legjelentősebb problémája a képességbeli hiányosság, mivel az Anzac-osztály első fregattját hamarosan kivonják a flottából, a másodikra pedig 2026-ban vár ugyanez a sors, vagyis a haditengerészet állományában csak kilenc nagyobb hadihajó lesz az évtized végéig. A 2020-as évek végére az elemzések szerint megnövekedett kockázatú időszak alakulhat ki, ezért a haditengerészetnek meg kell fontolnia, hogyan maximalizálja a fennmaradó képességeit és a hadrafoghatóságot ebben az időszakban. Ausztrália azt tervezi, hogy az

⁸ Finnerty 2024.

⁹ Arthur 2024.

első három fregattot külföldről szerzi be – német, japán, dél-koreai és spanyol hajók vannak versenyben –, a többi a nyugat-ausztráliai Hendersonban építik meg. A jelenlegi elképzelések szerint a haditengerészet számos kisebb felszíni hajót is beszerz, többet legénység nélküli üzemeltetésre, főképpen támogató szerepben. A védelmi képességek – és így a haditengerészet képességeinek – növelése érdekében a védelmi kiadásokat a GDP jelenlegi 2,1%-áról 2030-ra annak 2,4%-ára növelik.

ÚJ HŐKAMERA MESTERLÖVÉSZPUSKÁHOZ

A Las Vegasban tartott SHOT Show 2024 fegyverkiállításon a Teledyne cég bemutatta új hőkameráját, amely kiegészítő eszközként mesterlövészpuskára szerelve javíthatja a mesterlövész teljesítményét.¹⁰ A katonai mesterlövészek által használt pusokák és lőszerke teljesítményének javulásával elért távolságokhoz olyan optikai rendszerre van szükség, amely messzebbre és tisztábban lát. Az új kiegészítő eszköz a ThermoSight HISS–HD, amelyet a hagyományos céltávcső elé rögzítve az általa biztosított nagy felbontású képen akár 2200 m távolságig is követhető a lövedék útja. Eredetileg a .338 Norma Magnum géppuska egyik, még nem rendszeresített új változatához fejlesztették ki, de kompatibilis a meglévő fegyverekkel, például a tengerészgyalogság M240B típusú géppuskájával. Az irányzék a meglévő rendszereknél négyszer jobb felbontást kínál, vagyis a lövész például láthatja, hogy a két km távolságból célba vett személy kezében van-e fegyver. A lövedék útját látva gyorsan korrigálhat a következő lövés előtt. A gyártó adatai szerint az eszköz tömege 2,1 kg, méretei 26,9×8,9×9,4 cm, az optika látószöge 3,9×3,2 fok, az akkumulátor 3 óra folyamatos működést vagy 6 óra készenléletet biztosít, a valós idejű videokimenete USB-C csatlakozó, a memóriakártyájának a kapacitása pedig 32 GB.¹¹

ÚJ TAGOKKAL BŐVÜLT AZ EURÓPAI ÉGI PAJZS KEZDEMÉNYEZÉS

Az Európai Égi Pajzs Kezdeményezést (ESSI¹²) 2022 augusztusában indította útjára Olaf Scholz német kancellár azzal a céllal, hogy Európában észszerűsítse a légvédelmi eszközök közös beszerzését, illetve fokozza a rendszerek interoperabilitását.¹³ A kezdeményezés válasz Európa sebezhetőségére az olyan támadásokkal szemben, amelyeket Oroszország indított az ukrán infrastruktúra ellen. Fél évvel később a német parlament engedélyezte az izraeli Arrow–3 ballisztikus rakéták elleni rendszer megvásárlását közel 4 milliárd euró értékben. 2024. február 15-én a NATO brüsszeli csúcstalálkozóján a görög és a török védelmi miniszter bejelentették, hogy országaik csatlakoznak a német vezetésű kezdeményezéshez, így az abban részt vevő országok száma 21-re nő. A két szándéknyilatkozat néhány nappal azt követően érkezett, hogy Donald Trump korábbi amerikai elnök bírálta a NATO-partnereket, amiért nem teljesítették a Szövetség kiadási céljait. Az ESSI architektúrája elkülönül a NATO-étól, és magában foglalja a semleges Ausztriát és Svájcot is, amelyek 2023 közepén csatlakoztak az ESSI-hez. Yaşar Güler török védelmi miniszter a csatlakozást „fontos lépésnek nevezte a NATO szükségleteinek teljesítése felé”, hozzátéve, hogy Törökország „készen áll arra, hogy nemzeti erőforrásainak széles skálájával hozzájáruljon ehhez a kezdeményezéshez”.

¹⁰ South 2024.

¹¹ Thermosight HISS–HD...

¹² European Sky Shield Initiative.

¹³ Höller 2024.

A NATO-tag Törökország korábban megvásárolta az orosz gyártmányú Sz–400-as légvédelmi rendszert, ami kérdéseket vet fel a rakétavédelmi kezdeményezés többi tagjával történő együttműködéssel kapcsolatban.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Adamowski, Jaroslaw: *Romanian government readies fighting vehicle, howitzer deals in 2024*. Defense News, 2024. 01. 22. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/01/22/romanian-government-readies-fighting-vehicle-howitzer-deals-in-2024/> (Letöltés időpontja: 2024. 01. 23.)
- Arthur, Gordon: *Australia to more than double naval surface fleet, grow defense budget*. Defense News, 2024. 02. 28. <https://www.defensenews.com/naval/2024/02/28/australia-to-more-than-double-naval-surface-fleet-grow-defense-budget/> (Letöltés időpontja: 2024. 03. 08.)
- Bakonyi, Jutta: *Somaliland-Ethiopia port deal: international opposition flags complex Red Sea politics*. The Conversation, 2024. 02. 07. <https://theconversation.com/somaliland-ethiopia-port-deal-international-opposition-flags-complex-red-sea-politics-221131> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 26.)
- Bedevian, Astghik: *French Defense Chief Visits Armenia Amid Deepening Ties*. azatutyun.am, 2024. 02. 23. <https://www.azatutyun.am/a/32832694.html> (Letöltés időpontja: 2024. 03. 03.)
- Bisaccio, Derek: *Belarus adds nukes to its military doctrine*. Defense One, 2024. 01. 18. <https://www.defenseone.com/ideas/2024/01/belarus-adds-nukes-its-military-doctrine/393405/> (Letöltés időpontja: 2024. 01. 22.)
- Faruk, Omar: *Somalia makes deal with Turkey to bolster naval force*. Defense News, 2024. 02. 21. <https://www.defensenews.com/global/mideast-africa/2024/02/21/somalia-makes-deal-with-turkey-to-bolster-naval-force/> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 24.)
- Finnerty, Ryan: *Boeing nears delivery of first combat-configuration F-15EXs*. Flight Global, 2024. 02. 21. <https://www.flightglobal.com/boeing-nears-delivery-of-first-combat-configuration-f-15exs/157041.article> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 24.)
- Höller, Linus: *Turkey and Greece to join European missile shield*. Defense News, 2024. 02. 16. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/02/16/turkey-and-greece-to-join-european-missile-shield/> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 20.)
- Marrow, Michael: *EXCLUSIVE: F-35A officially certified to carry nuclear bomb*. Breaking Defense, 2024. 03. 08. <https://breakingdefense.com/2024/03/exclusive-f-35a-officially-certified-to-carry-nuclear-bomb/> (Letöltés időpontja: 2024. 03. 09.)
- Ruitenbergh, Rudy: *France's Naval Group wins \$6 billion Dutch submarine project*. Defense News, 2024. 03. 15. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/03/15/frances-naval-group-wins-6-billion-dutch-submarine-project/> (Letöltés időpontja: 2024. 03. 19.)
- South, Todd: *New thermal optic shows bullets in flight, details a mile away*. Army Times, 2024. 01. 24. <https://www.armytimes.com/off-duty/gearscout/2024/01/24/new-thermal-optic-shows-bullets-in-flight-details-a-mile-away> (Letöltés időpontja: 2024. 01. 30.)
- Thermosight HISS-HD – Long-Range Cooled Thermal Sniper Sight. Teledyne FLIR. <https://flir.netx.net/file/asset/59557/original/attachment> (Letöltés időpontja: 2024. 03. 18.)